

ERZURUMLU HATTAT ŞEVKET EFENDİ

Arş. Gör. Yusuf BİLİN

Çocukluktan beri resim yapmaya ve yazı yazmaya ilgi duyan küçük Şevket, gördüğü levhalara, yazı numunelerine bakarak yazmaya çalışırdı. Bu arzu onu hat sanatı ile buluşturdu. Gençlik yıllarında ilim tahsili için İstanbul'a giden Şevket Efendi, aynı zamanda kabiliyet ve meyilleri doğrultusunda sanata ilk adımı atarak, hat sanatına rağbetin azaldığı bir dönemde devrin büyük ustalarıyla tanışma ve onlardan istifade fırsatını yakalamış oldu.



Hattat Şevket Özdem Efendi gençlik yıllarında



Hattat Şevket Özdem Efendi

Hattat Şevket Özdem, 1926 yılında Erzurum'un Aşkale ilçesine bağlı Taşağıl köyünde doğdu. Babası Ömer Efendi, annesi Arife Hanım'dır. Dedesi, Sultan Abdulhamid devrinde kolağalığı yapmıştı. İlkokulu köyünde bitirdikten sonra, kendi gayretleriyle dinî ilimlere yöneldi, Erzurum'a bağlı Dumlu beldesinde askerlik vazifesini ifa ettikten sonra, hafızlık yapmak ve ilim tahsilini ikmâl etmek üzere 1948 yılında İstanbul'a gitti. Mihrimah Sultan Camii'nde Gönenli Mehmed Efendi'den¹ hafızlığını ikmâlle beraber, iki yıl Arapça okudu. Müftülüğün açmış olduğu müezzinlik imtihanını kazanarak Sultanahmet'te, İshak Paşa Camii'nde göreve başladı. Camideki restorasyon sırasında genç müezzin Şevket Efendi'nin, İshak Paşa Camii'nin kapısına yazdığı "besmele"yi gören yaşlı bir zat, yazının onun tarafından yazıldığını öğrenince, kendisine "Evlâdım senin elin Mehmed Emin Efendi'nin² eline benziyor. Ben hattatım, eğer hat öğrenmek istersen, pazar günü Koca Mustafa Paşa'da şu adrese gel" der ve ayrılır. Müezzin Efendi Pazar günü verilen adrese gider ve meşke başlar. İşte bu zat Şevket Efendi'nin hat hocası Trabzonlu Hallaczâde Mehmed Şevket Pektâş Efendi'dir.

Şevket Efendi, Mehmed Şevket Efendi'den, önce *sülûs-nesih*, daha sonra ise, *ta'lik*, *rik'a*, *divânî* ve *icâzet* hatlarını meşkettti. (Resim 1) Hocasının rahatsızlığından dolayı bir yıl kadar Halim Özyazıcı Hoca'nın³ Mihrimah Sultan Camii Medresesi'nde ve İstanbul Fındıklı'daki Genel Sigorta Hanı'nda salı ve pazar günleri verdiği derslere katılarak sülûs-nesih ve ayrıca ta'lik meşkettti. (Resim 2).

¹ Geniş bilgi için bkz. Recep Akakuş, "Gönenli Mehmet Efendi (1903-1991)", *DİA*, İstanbul 19096, XIV, s. 149-150.

² Geniş bilgi için bkz., İbnülemin Mahmud Kemal İnal, *Son Hattatlar*, İstanbul 1970, s. 80-85.; M. Uğur Derman, "Kardeş iki hattatımız, Ömer Vasfî Efendi (1880-1928), Neyzen Emin Efendi (1883-1945)", *50 Sanat Sever Serisi*, No. 22, İstanbul 1966.

³ Geniş bilgi için bkz. İbnülemin, a.g.e., s. 105-107.; M. Uğur Derman, "Hattat Mustafa Halim Özyazıcı (1898-1964), Hayatı ve eserleri", *50 Sanat Sever Serisi* No. 20, İstanbul 1965.; Muhiittin Serin, *Halim Efendi'nin Nesih, Divânî, Cefî Divânî, Rik'a Meşk Murakkau*, İstanbul 2000.

Yine Mehmed Şevket Efendi'nin izniyle zaman zaman Hamid Bey'den⁴ de yararlandı.(Resim 3). Süheyl Ünver Bey'in⁵ Topkapı Sarayı'nda verdiği kurslara da üç ay kadar devam eden Şevket Efendi'ye Süheyl Bey: "*Hoca, senin elin çok iyi, buraya devam eder bitirirsen, iyi bir müzehhip olursun*" diyerek takdir ve teşviklerini ifade etmişti.

1954 yılında Sultan Ahmet Camii'nde yapılan merasimle, yazdığı *hiyye-i şerif*'in altında yer verilen (Resim 4) hocası Hallâcîzâde Mehmed Şevket Pektaş ve musaddık olarak da Hamid Aytaç'ın (Resim 5) *ketebeleri* ile icâzetini aldı. (Resim6)

Yazılarında, "*Şevket*", "*Ketebehû Şevket*", "*Ketebehû Şevket Erzurûmî*", "*Ketebehû Ömer Şevket Erzurûmî*", "*Ketebehû Şevket Erzurûmî min telâmizi Muhammed Şevket İstanbulî*" imzalarını kullanmıştır. Hocası kendisi ile talebesi arasındaki isim ayrılığından hareketle, "Evlâdım ikimizin adı da Şevket, karışıklık olur. Sen imzalarını *Şevket Erzurûmî* şeklinde at" demesi üzerine imzalarına "*Erzurûmî*" nisbesini eklemiştir

Hocası Hallâcîzâde Mehmed Şevket Efendi'nin tüm ısrarlarına rağmen, ailesinin isteğiyle Mart 1960'da Erzurum'a dönen Şevket Efendi için, on iki yıl kadar süren İstanbul hayatı, onun en verimli sanat yılları oldu. Çünkü, İstanbul'da bulunduğu süre içerisinde resmî vazifesinin dışında, hocasının atölyesinde çalışıyor, ona yardım ediyordu. Ayrıca bu süre içerisinde kendini din ilimleri yönünden yetiştirmeye daha çok zaman ve imkân bulmuştu. İstanbul'dan döndükten sonra evlenen Şevket Efendi, Erzurum'da çeşitli yerlerde imam-hatiplik yaptıktan sonra, 1988 yılında emekli oldu. Aynı yıl hac vazifesini de ifa etti.

⁴ Geniş bilgi için bkz. Hattat Hamid Aytaç (Âmidî) Anma Paneli - Eylül 1996, **Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi**, Diyarbakır 1997.; **Suffe Kültür Sanat Yılığ**, 1983, Hattat Hamid Bölümü, İstanbul 1983, s. 393 - 422.; M. Hüsrev Subaşı, "Hamit Aytaç (1891-1982)", **DİA**, IV, s. 287-288.

⁵ Geniş bilgi için bkz. Ahmet Güner Sayar, A.Süheyl Ünver (1898-1986), Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri, İstanbul 1994.

Abdulkadir, Kemal, Leyla ve Hatice isimlerinde dört çocuğu oldu. Bunlardan Kemal babasından az da olsa yazı meşketmiş ve cam altına yazı tatbik etmeyi öğrenmiştir. Kızı Hatice ise, Ankara'da, Ankara Belediyesi'nin tertiplemiş olduğu *BELMEK* Tezhip Kursuna katılmış, ayrıca kısa bir müddet aynı şehirde müzehhibe Muhsine Akbaş'ın atölyesine devam etmiştir.

Solunum yollarında rahatsızlığı bulunan 75 yaşında ki Şevket Efendi, halen Aşkale'de yaşamakta olup, günlerini sıhhatının elverdiği ölçüde yazıyla meşgul olarak geçirmektedir.

Hocası Hallâc-zâde Mehmed Şevket Pektaş Efendi'yi de bir kaç satırla tanıtmamız yararlı olacaktır.

Trabzonlu Hallâc Mustafa Efendi'nin oğlu olarak 1880'de (2 Mart 1296) İstanbul'da doğdu. Eniştesi Hacı Aziz Fâik Efendi, İzmit Defter-i Hâkânî Müdürlüğü'ne (Tapu Kadastro Müdürlüğü) tâyin olduğundan ailece oraya gitti. İstanbul'a geri döndüklerinde sıbyan mektebine başladı ve orada yazı dersi aldı. Sonra Davud Paşa Merkez Rüşdiye Mektebi'ni bitirdi. Hattat Re'fet Efendi'den⁶ (1873-1949) sülûs-nesih meşk etti ve icâzetnâme aldı. Hattat Halid⁷ ve Hüsameddin Beylerden çinkograflık ve hakkâklık öğrendi. Hakkâklar çarşısında bir dükkân açtı. Çinko ve şimşire kartvizit, başlık ve benzeri yazılar hakketti. Bazı okullarda yazı ve jimnastik hocalığı da yaptı. I. Dünya Savaşı'nda Edirne'ye gönderileceği sırada Askerî matbaaya kabul edildi. On sekiz sene burada görev yaptıktan sonra kadro dışı bırakıldı. Sekiz ay açıkta kaldı. Devlet Matbaası resimhanesine tâyini yapıldı ve daha sonra emekli edildi. Beşiktaş, Vefa, Beykoz ve Süleymaniye jimnastik kulüplerinin ilk kurucularındandır. İbnülemin M. Kemal İnal, onun için güzel sülûs-nesih yazdığı ve güreştiğinde gençleri yendiğini dikkate

⁶ Geniş bilgi için bkz. İbnülemin, a.g.e. , s. 321-324.

⁷ Geniş bilgi için bkz. İbnülemin, a.g.e. . s. 103-104.

olarak kendisine “pehlivan hattat” nâmı verilse yeridir⁸, diyor. 14 Haziran 1969 yılında İstanbul’da vefat ederek Silivrikapı Mezarlığı’ndaki Pektaşlar aile kabristanına defnedilmiştir.

Talebesi Şevket Özdem ve kızı Hamiyet Keser’in verdikleri bilgilere göre Mehmed Şevket (Pektaş) Efendi, Koca Mustafa Paşa’da Yedi Şehitler karşısında Armağan Apartmanında ikâmet etmekte idi. Abdulhamit ve Abdülmecit adında iki oğlu ve Hamiyet adında bir kızı olup, halen hayattadırlar. Gayet çalışkan, ciddi ve hattın inceliklerine vâkıf bir insandı. Kızı Hamiyet Hanım’ın ifadesine göre 99 yaşında olduğu halde gayet dinç ve şuuru yerinde idi. Talebesi Şevket Efendi’de bir çok yazısı ve karalamaları bulunmaktadır (Resim 7-8).

Genellikle ketebelerinde; “Şevket”, “Ketebehû Şevket”, “Ketebehû Hallaczâde Muhammed Şevket, Ketebehû Muhammed Şevket İstanbulî, Ketebehu’l-fakîr Muhammed Şevket min telâmizi’l- ma’ruf Ahmed Re’fet ğufire leh” imzalarını; yakın dostu Hattat Halim Efendi’nin Mehmed Şevket Efendi için bir mektup zarfı üzerine hatt-ı icâze ile yaptığı ketebe denemesinde ise; “Ketebehu’l-fakîr Muhammed Şevket el-ma’rûf bi Hallâczâde min telâmizi’l-ma’ruf Ahmed Re’fet ğaferallahu zünûbehum ve setere uyûbehum, âmin” imzasını kullandığı görülmüştür.

Hattat Şevket Özdem’in San’atı ve Şahsiyeti

Aşkale’de birçok kişi Şevket Efendi’den hat öğrenmeye çalışmıştır. 1995 yılında Ebû İshak Kültür ve Hizmet Vakfı’nın Erzurum’da tertiplemiş olduğu hüsn-i hat kursunda da hocalık yapan Şevket Efendi, son derece sâde ve mütevâzı bir kişiliğe sahip olup, günlerini ibadetle, sıhhat durumuna göre yazıyla meşgul olarak geçirmektedir. Meraklılarına hiç üşenmeden yazı yazmakta, yaşına göre güçlü bir hafızaya sahip olduğu olayları anlatış seyrinden hissedilmektedir. “Bu

⁸ Bkz. İbnülemin, a.g.e., s. 41.

sanatın tadına varan her kim olursa olsun bir daha bırakamaz. Her zaman daha iyiye ve güzele doğru gitmek için kendisini zorlar. Bunun sonucunda da birbirinden güzel eserler ortaya çıkarır. Hattatlık kendine güven ve fedakârlık isteyen bir sanat dalıdır” diyen Şevket Efendi, bütün zorluklarına rağmen bu sanatı taşrada ihya ve icra eden vefakâr bir sanatkârımızdır. Erzurum yöresinde birçok ev ve işyerinde onun yazıları bulunmaktadır.

Yazarken çok seri kalem kullandığı dikkat çekmektedir. Bunda “*serîü'l-kalem*” olması ile meşhur Halim Efendi'den meşk etmesinin tesiri muhtemeldir. Celî yazılarda daha başarılı olduğu, cami yazılarından ve levhalarından anlaşılmaktadır. Cami yazılarını çoğunlukla; yazacağı mekâna, ibâreyi tebeşirle tespit ettikten sonra fırça ile doldurarak yazmıştır ki, oldukça zor bir iştir. Özellikle Abdurrahman Gazi Camii (Resim 9). (Türbe Camii) ve Yeni Mahalle Mehmed Akif Camii'ndeki yazıları sade ve güzel bir görünüm sergilemektedir. Ayrıca İspir Yeni Camii yazıları da onun celî eserleri arasında ayrı bir güzellik taşır. Tuğra formunda pek çok isim ve ibâre yazmıştır (Resim 10) Cam üzerine yıldız ve değişik renkteki boyalarla tatbik ettiği levhaları görülmeğe değer kıymettedir. İstiflerinde hep farklı arayışlar içinde olduğu gözlenmektedir.

Suudi Arabistan Kralı Faysal'ın Şevket Efendi'nin yeğeni vasıtasıyla yaptığı siparişi üzerine onun sağlığında yazmaya başladığı Kur'an-ı Kerim'in 20 cüzünü bitirmiş olup, sıhhatinin elverdiği ölçüde ikmâlîne çalışmaktadır. Hocası Mehmed Şevket Efendi'nin : “Evlâdım! Kur'an-ı Kerim yazarsan ikmâl etmeden kimseye gösterme” vasiyetinden dolayı maalesef bu Kur'an-ı Kerim'i görmek mümkün olamadı.

Şevket Efendi, sanatta mümarese yoluyla ele meleke kazandırmaya ilişkin olarak hocalarından öğrendiği ve kendinin de tatbik ettiği bir metodu şöyle tarif etti: “Bir hattat, yazı yazmadığı ve elinin boş olduğu zaman, kalem tutan üç

parmakla, küçük bir balmumu parçasını ileri-geri yuvarlarsa, elinin melekesini artırır". Kanaatimizce bu pratik, parmak uçlarındaki sinirlerin hassasiyetini artırma ve elin sıcaklığını muhafaza etme noktasında faydalı olabilir.

03.07.2001 tarihli görüşmemizde bu konuda Uğur Derman Bey, "*Hasan Rıza Efendi'nin oğlu Süreyya Saltuk Bey, Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin ladeñ denilen bir maddeyi Şevket Efendi'nin söylediği gibi elinde yuvarladığını bana anlatmıştı*" diyerek, eski hattatların böyle bir uygulamaları olduğunu ifade etti.

Eserleri :

Özel koleksiyonlarda bulunan levhaları ve mezar taşlarına hakkedilmiş yazılarından başka, camilerdeki eserleri şöyle sıralanabilir :

A- Aşkale'de bulunan celi sülüsle yazılı eserleri;

1. Şafak Mahallesi Camii: Kapı üstünde "âyet-⁹ سلام عليكم طيبتم فادخلوها خالدين" i kerimesi, kubbe ve kuşak yazıları, Cami iç duvarlarında asılı bulunan sac üzerine müdevver Lafzatullah, İsm-i Nebî, Hulefâ-i Râşidîn ve Haseneyn levhaları.

2. Çarşı Camii: Celi sülüsle, kubbede İhlas sûresi, mahfil duvarlarında levha halinde Cin Sûresi 18, Saff Sûresi 13, Hûd Sûresi 88, "الهي خالقى ارحم بكائى" yazılı bir dua cümlesi, "تقبل توبتى واغفر خطائى" yazılı hadis-i şerif, kubbenin oturduğu pandantifleri taşıyan dikdörtgen düz kemer alınlıklarında satırlar halinde Zümer Sûresi 53 ve Tevbe 18. ayetleri, Lafzatullah, İsm-i Nebî, Hulefâ-i Râşidîn, Haseneyn levhaları.

3. Yeni Camii: Bu camideki yazılardan yalnız kubbe yazısı kalmıştır. Aynı zamanda Şevket Efendi'nin uzun süre çalıştıktan sonra emekli olduğu bu

⁹ "...Selam size! Tertemiz geldiniz. Artık ebedî kalmak üzere girin buraya, derler". Zümer 73.

Camiin yazıları, maalesef Cami derneği marifetiyle (!) 1992 yılında tamirat esnasında boyanarak yok edilmiştir.

4. Çimento Fabrikası Camii: Kubbede

“قل انما انا بشر مثلکم یوحى الی انما الھکم الہ واحد”¹⁰ âyet-i kerimesi, Lafzatullah, İsm-i Nebî, Hulefâ-i Râşidîn ve Haseneyn levhaları.

5. Kıbrıs Mahallesi Camii: Yalnızca kubbede İhlas Sûresi yazılıdır.

6. Emek Mahallesi Camii: Kapı üstünde “سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدين” âyet-i kerimesi, mihrap üzerinde ise, “فول وجهک شطر المسجد الحرام” âyeti yazılıdır.

7. Aşkale Çiftlik Köyü Camii:

“قل یا عبادى الذین اسرفوا علی انفسهم لاتقنطوا من رحمة الله”¹¹

âyet-i kerimesi, kubbede Osmanlıca meâlî ile birlikte, mihrap üzerinde ise “فول وجهک شطر المسجد الحرام”¹² âyet-i kerimesi, Lafzatullah, İsm-i Nebî, Hulefâ-i Râşidîn ve Haseneyn levhaları.

8. Aşkale Dere Köyü Camii: Lafzatullah, İsm-i Nebî, Hulefâ-i Râşidîn ve Haseneyn levhaları.

B- Aşkale dışında bulunan celî sülüs eserleri :

1. Kandilli Merdiven Köyü Camii: Celî sülüsle kubbede İhlâs Sûresi, kuşakta Esmâü'l-Hüsna, yazısı, Lafzatullah, İsm-i Nebî, Hulefâ-i Râşidîn ve Haseneyn levhaları.

¹⁰ “De ki: Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim. (Şu var ki) bana, İlah’ınızın, sadece bir İlah olduğu vahyolunuyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa, iyi iş yapsın ve Rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın”. Kef Sûresi 110.

¹¹ “De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir”. Zümer Sûresi 53.

2. İspir Olukbaşı Camii: Celî sülüsle kubbede Nur Sûresi 35. âyet, kuşakta Esmâü'l-Hüsna, Lafzatullah, İsm-i Nebî, Hulefâ-i Râşidîn ve Haseneyn levhaları.

3. İspir Yeşilyurt Köyü Camii: Kubbede İhlâs Sûresi, kuşakta Esmâü'l-Hüsna, Lafzatullah, İsm-i Nebî, Hulefâ-i Râşidîn ve Haseneyn levhaları.

4. Tortum Uzunkavak Köyü Camii: Kubbede İhlâs Sûresi, Lafzatullah, İsm-i Nebî, Hulefâ-i Râşidîn ve Haseneyn levhaları.

5. Uzundere Merkez Camii: Kubbede İhlâs Sûresi, kuşakta Âyete'l-Kürsi¹³ ve "قل الخير فلا فاسكت" hadis-i şerifi. Lafzatullah, İsm-i Nebî, Hulefâ-i Râşidîn ve Haseneyn.

6. Erzurum Abdurrahman Gazi Camii: Celî sülüsle kubbe ana merkezde tuğra Besmele, onu dairevî olarak kuşatan İhlâs Sûresi, kuşakta Tevbe Sûresi 18. âyet-i kerimesi paftalı olarak yazılıdır. Lafzatullah, İsm-i Nebî, Hulefâ-i Râşidîn ve Haseneyn levhaları.

7. Yeni Mahalle Mehmet Akif Camii: Kubbenin merkezinde dairevî celî sülüs besmele, onun etrafında beş defa tekrarlanan dairevî "قل كل يعمل على شاكلته" âyet-i kerimesi, kuşakta Esmâü'l-Hüsna yazılıdır. Çatıdan sızan sular sebebiyle kuşak yazılarının birçok yeri tahrip olmuştur.

8. Çamlık Mahallesi Köy Hizmetleri Camii: Kubbede "لاتنظروا من رحمة الله" قل يا عبادى الذين اسرفوا على انفسهم ayet-i kerimesi, kuşakta Esmâü'l-Hüsna. Bu camiinin yazıları hemen hemen yok olmaya yüz tutmuştur.

¹² "...Artık yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir..." Bakara Sûresi 144.

¹³ "Allah. O'ndan başka ilâh yoktur; O, hayydir, kayyümdür...." Bakara Sûresi 255.

9. Terminal Camii: Kubbede “قل يا عبادة الذين اسرفوا على انفسهم لاتقنطوا من رحمة الله” ayet-i kerimesi ve yine dairevî Osmanlıca meâli, kuşakta Esmâü'l-Hüsna, mihrap üzerinde celî sülûs tuğra besmele, Lafzatu'llah, İsm-i Nebi, Hulefâ-yi Râşidîn ve Haseneyn.

10. Ankara Emek Mahallesi Hamidiye Camii: Kubbede

“قل يا عبادة الذين اسرفوا على انفسهم” ayet-i kerimesi ve yine dairevî Osmanlıca meâli, kuşakta Esmâü'l-Hüsna, mihrap üzerinde celî sülûs tuğra besmele, Lafzatu'llah, İsm-i Nebi, Hulefâ-yi Râşidîn ve Haseneyn.

11. Ankara Telsizler Camii. Kubbe, kuşak, Lafzatu'llah, İsm-i Nebi, Hulefâ-yi Râşidîn ve Haseneyn.

12. Mersin Erdemli'ye bağlı Tömük kasabası Aşağı Tömük Camii: Kubbede “انما يعمر مساجد الله من امن بالله واليوم الآخر”¹⁴ ayet-i kerimesi, Esmâü'l-Hüsna, Lafzatu'llah, İsm-i Nebi, Hulefâ-yi Râşidîn ve Haseneyn.

13. Yukarı Tömük Camii: Kubbede “انما يعمر مساجد الله من امن بالله واليوم الآخر” ayet-i kerimesi, Esmâü'l-Hüsna, karşılıklı duvarlarda celî ta'likle “الكاسب حبيب الله” hadis-i şerifi ve bir başka ibare, Lafzatu'llah, İsm-i Nebi, Hulefâ-yi Râşidîn ve Haseneyn.

14. Kars Çimento Fabrikası Camii: Kubbe, Lafzatu'llah, İsm-i Nebi, Hulefâ-yi Râşidîn ve Haseneyn.

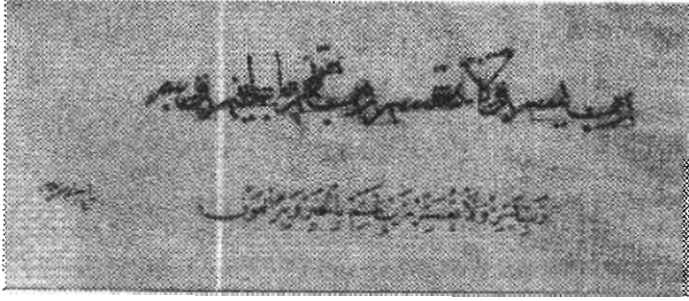
¹⁴ “Allah'ın meşitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler îma eder...” Tevbe Sûresi 18.

Sonuç:

Sanatın kazandırdığı ahlakî erdemlilik ziyadesiyle üzerinde fark edilen ve günümüzde yaşayan en yaşlı hattatlardan biri olan Şevket Efendi, hocası Mehmed Şevket Efendi ile beraber, XX. yüzyılın en mümtaz hattatlarından olan Hamid ve Halim Beylerden de istifade etmiştir.

Mehmed Şevket Efendi başta olmak üzere bir çok hattatın yazıları, Şevket Efendi'nin koleksiyonunda yer almaktadır. İstanbul 'da bulunduğu yıllar içerisindeki tekâmül seyri memleketine döndükten sonra yavaşlamıştır denebilir. 1955- 1960 yılları arasında yazmış olduğu hatlar daha güzel ve estetik kıymeti hâizdirler. O da bu gerçeği, "*Ben İstanbul'a gidip geldikten sonra yazımın değiştiğini fark ediyorum*" diyerek dile getirir ve sanat muhitinin yetişen sanatçılar için ne kadar gerekli olduğunu vurgular.

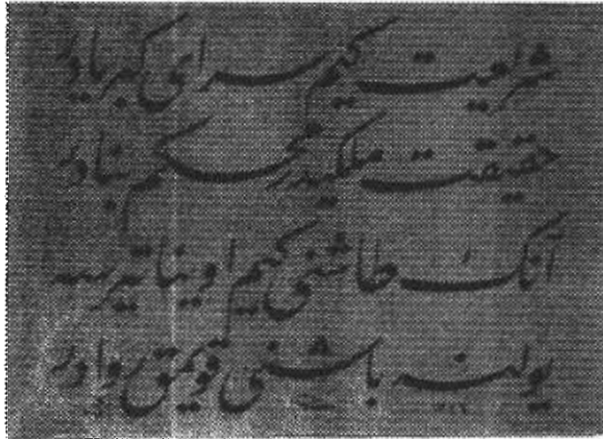
Son söz olarak şunu söyleyebiliriz; İstanbul'da kalmış olsaydı yazısı daha ileri bir seviyede ve hat sanatına hizmeti de şimdikine kıyasla pek ziyade olabilirdi.



Resim 1. Halim Hoca'nın 1960 (1380) yılı Ramazan Bayramının 2. günü Şekket Efendi'ye yazmış olduğu sülüs-nesih meşk



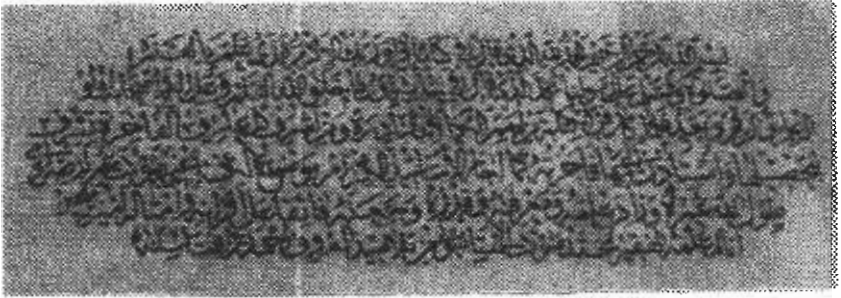
Resim 2. Şekket Efendi'nin 1958 (1378) tarihli ta'lik bir yazısı



Resim 3. Hamid Aytaç Bey'e ait celi ta'lik bir kıta



Resim 4. Şeyket İfendi'nin İcazenamesi



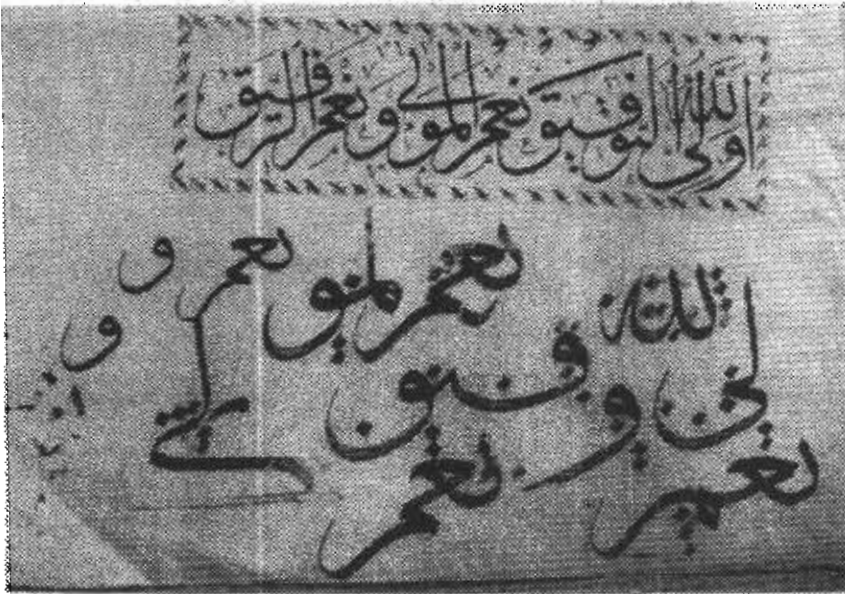
Resim 5. Şeket Pektâş I fendi'nin İcâz-nâmesi tasdik satırları



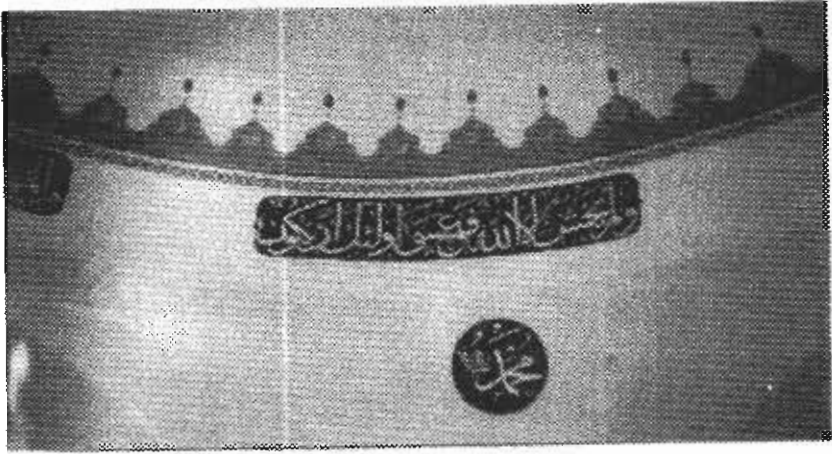
Resim 6. Hamid Aşağ'ın İcâz-nâmesi tasdik satırları



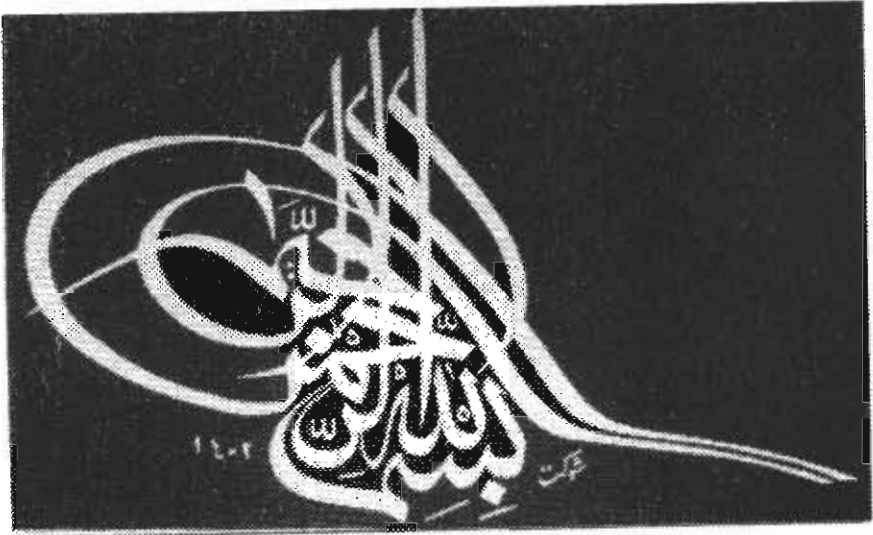
Resim 7. Şekket Pektas Efendi'ye ait sülüs bir yazı



Resim 8. Şekket Efendi'nin yazdığı sülüs bir istifa ve hocasının çıkartması



Resim 9. Abdurrahman Gazi Camii Yazılarından Bir Numune



Resim 10. Şeyket Efendi'nin bir müddet dersme devam ettiği Hanud Aytaç'ı takhiden yazdığı Fuğra Besmele